

Nr.	Küsimus	Vastus
1.	Taotleja ettevõtte tüüp (väike- ja keskmise suurusega ettevõtte(VKE) või suurettevõtja)	Ettevõtte tüübi määramine on vajalik taotleja vastavuse kontrollimiseks grupierandi määruse tingimustele. Lisasime e-teenindusse taotluse vormi juurde ka täiendava selgituse, mis on täna kättesaadav siit: http://www.eas.ee/images/doc/ettevotiale/vke-definitsiooni-selgitus.pdf .
2.	Projekti kirjeldus ja ülevaade projekti vajalikkusest ja põhjendusest – siin on küsitud korraga kahte erinevat asja - uue projekti kirjeldust ja samas selle tehtava projekti vajalikkuse põhjendust, kumba siis vaja on?	Vaja on mõlemat. „II Projekt“ all oleva väljad sisaldavad küsimusi, mille vastused saadame Rahandusministeerium (ja sealt edasi SFOSi). Nende väljade kirjeldamisel lähtusime loogikast: „Olemasolev olukord“ annab sissejuhatuse täna olemasolevale probleemile ->“Projekti kirjeldus ja ülevaade projekti vajalikkusest ja põhjendusest“ selgitab ja põhjendab miks on vaja olemasolevat olukorda parandada -> „Projekti eeltingimused“ toob välja nii inimressursi kui organisatsiooni jms, mis taotlejal on olemas selleks et... ->“Projekti eesmärk“.. probleemi lahendus ellu viia.
3.	Projekti eeltingimused (kirjelda ressursse mis on vajalikud projekti elluviimiseks) – selle juures jäime jällegi mõtlema, kas soovitakse teada ressursse (inimesed, aeg, raha) või sisulisi tingimusi klatri elluviimiseks (ehk eeldusi nagu ettevõtete koostöövalmidus jne).	Soovitakse teada ressursse (inimesed, aeg, raha) ja sisulisi tingimusi klatri elluviimiseks (ehk eeldusi nagu ettevõtete koostöövalmidus jne). Täiendasime vormi, lisasime juurde „Projekti eeltingimused (kirjelda ressursse mis on vajalikud projekti elluviimiseks ja muid eeldusi)“.
4.	Projekti kasusaajad – kas siin mõeldud klatripartnereid või neid kes kaudselt kasu saavad (ühiskond, teised partnerid jne).	Siin on mõeldud klatripartnereid ja ka neid, kes kaudselt kasu saavad (ühiskond, teised partnerid jne). Täiendasime vormi, lisasime juurde „Projekti oodatavad tulemused (sh mõju partneritele, ühiskonnale jne)“.
5.	Projekti tegevuste kirjeldamise juures tekkis küsimus, et kuhu alla kirjutada koostöö tegevused (teiste klatriitega, valdkondadega jne kuna nutika spetsialiseerumise järgi on IKT osas koostöö teistega määrava tähtsusega). Kuhu kirjutada koostöö partneritega?	Projekti peaesmärk peab olema kooskõlas määruse eesmärgiga - <i>tõsta klatri partnerite rahvusvahelist konkurentsivõimet läbi ühiste turundus- ja arendustegevuste edendamise nutika spetsialiseerumise kasvualades</i> . Lisaks peavad eesmärgi täitmiseks tehtavad tegevused lähtuma abikõlblikest tegevustest (<i>vastasel juhul ei oleks ju toetust vaja</i>). Kui eeltoodut arvesse võtta, siis saab koostöö teiste klatriitega, valdkondadega, partneritega jms defineerida kas 1) arendus-, 2) ühisturundustegevus või 3) rahvusvahelistumine alla.

6.	<p>Kas töötasud tuleb eelarves kirjutada kolmele erinevale eelarve reale? Kas poleks mõistlikum teha eraldi projektijuhtimise rida, kuna see on tegevus, mis läbivalt tuleb teha kogu projekti vältel. Kui projektijuhtimine on kolmel real, siis kuidas hakkab toimuma palgalehe jaotamine kuludokumentide esitamisel, millisele reale ma selle panen?</p>	<p>Uuel perioodil on iga tegevusrea (ühistorundus, arendus, rahvusvahelistumine) peale eraldi personalikulu (vt faili 2014-2020 abikõlblikud tegevused ja kulud), sest ühisorunduste ja arendustegevuste personalikulu läheb VTA alt ja rahvusvahelistumise personalikulu grupierandi alt. Kuna ühisorundus- ja arendustegevused on mõlemad VTA alt, siis ühisorunduse ja arendustegevuste personalikulu koondatakse kokku projektijuhtimise alla. Kuna aga rahvusvahelistumise tegevused lähevad grupierandi määruse alt (VTA ei suurene), siis jääb veel eraldi personalikulu rahvusvahelistumise alla. Siin on nüüd taotleja otsustada, kas ta planeerib kogu projektijuhtimise kulu projektijuhtimise alla (eeltoodult p.3) ja see läheb kogukuluna ka VTA arvestusse või planeerib rahvusvahelistumise tegevuste alla ka projektijuhtimise kulu (ehk personalikulu) ja see ei suurenda taotleja VTAd. Kui nüüd arvestada projekti perioodi pikkust ja projektijuhtimise kulude suurust, siis on see koht, kust saab oluliselt VTA pealt nn kokku hoida.</p>
7.	<p>Strateegia lisana tahetakse seda: toetuse andmise ja omavahendite suhet kogueelarves kvartalite lõikes; - mida selle all mõeldud on?</p>	<p>Lihtsamalt öeldes on siin mõeldud seda, kuidas klaster tuleb rahaliselt toime kui toetus makstakse alles pärast tegevuste tegemist ja EASi poolt aruande menetlemist.</p>
8.	<p>Taotleja ja partnerite kontserni liikmete skeemid – siin võiks selgitus juures olla, mida oodatakse.</p>	<p>Panime taotlusele selgituse taotluse juurde (vt faili <i>Kontserni liikmete skeem</i>).</p>
9.	<p>Omafinantseeringu tagamise kirjalik kinnitus, mille tõendiks on leping, toetuse andmise otsus või garantiikiri; - kas selle all on mõeldud konsortsiumlepingut?</p>	<p>Kui konsortsiumlepingus on sellekohane üheselt mõistetav ja selgesõnaline kinnitus sees, siis saab selleks olla ka konsortsiumleping. Kui konsortsiumlepingus sellist klauslit sees pole, tuleb toetuse saajal partneritega koostada täiendav leping või garantiikiri.</p>
10.	<p>Tegevuskava strateegia juurde kas oodatakse projekti perioodi peale või 1 aasta detailne ja edasi peamised tegevused, mis iga aasta täpsustuvad? Kas tegevustesse kaasatud</p>	<p>See sõltub ennekõike projekti kestvusest, aga jah, 1 aasta detailne ja edasi juba peamised tegevused, mille alamtegevused jooksvalt täpsustuvad. Eelduslikult on juba teada, kellega mis tegevusi tehakse või mis riikide osas täiendavat tööd plaanitakse, seega jah.</p>

	koostööpartnerite / ettevõtte nimed ja sihtriigid peavad olema nimetatud?	
11.	Lõpparuandes tegevuskava juures, kas oodatakse uuesti kõiki tegevusi või viimase aruandeperioodi omi?	Lõpparuande osas lähtume klastrite määruse § 21 lg-st 6: <i>Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatule peab projekti lõpparuanne sisaldama vähemalt:</i> 1) <i>taotleja hinnangut projekti tulemuste saavutamisele, tulemuslikkusele ja elluviimisele;</i> 2) <i>ülevaadet projekti partnerite ja klatri partnerite planeeritavatest ühistegevustest pärast projekti lõppemist;</i> 3) <i>projekti ja horisontaalsete teemade indikaatorite ning "Ühtekuuluvuspoliitika Fondide rakenduskava 2014–2020" tuumikindikaatorite osas antud teavet vastavalt lõpparuande vormile;</i> 4) <i>hinnangut projekti elluviimise tulemusena klatri partneri konkurentsivõimele avaldunud mõjule ja selle ulatusele.</i>
12.	Miks on innovatsioonialase koostöö juures ülikoolid eraldi välja toodud? Reaalsuses on pigem teadusarenduskeskused ja ettevõtete arenduskeskused pigem need, kellega selles osas koostööd tehakse?	Seda põhjusel, et määrus panustab mh ka järgmisse tulemusnäitajasse (§ 2 lg 4 p 2) - <i>ülikoolide ja teiste kõrgkoolidega innovatsioonialast koostööd teinud ettevõtjate osakaalu suurenemine kõigi küsitletud ettevõtjate hulgas.</i>
13.	Projekti elluviimise koht (<i>omavalitsusüksuse täpsusega</i>) - meil on liikmeid üle Eesti, peamiselt toimuvad tegevuse Tallinnas, Tartus, Viljandis, Haapsalus, aga ka paljudest sihtriikides. Kas ma siis panen siiski Harjumaa ja Tartumaa, kus ilmselt kõige rohkem toimub või mis on selle lahtri eesmärk?	Omavalitsusüksuse täpsusega tähendab pigem kohta, kus toimuvad projekti põhitegevused. Nt kui projekti raames viiakse ellu tegevusi Tallinnas, Tartus, Viljandis ja Haapsalus, siis tuleb kaaluda, kus neist kohtadest toimuvad põhitegevused ja selle järgi määrata omavalitsusüksus.
14.	Lisades on küsitud ametijuhendeid. Meie ettevõttes töölepingu alusel enam eraldi ametijuhendeid pole, aga selle asemel on töökohutused töölepingus pikemalt kirjutatud. Kas sobib väljavõtte töölepingust või lihtsalt	Täiendasime määruse §13 lg 2 p. 6 järgmiselt - projekti elluviimiseks kaasatud töötaja(te) töölepingud, ametijuhend(id) või muud tööülesandeid kirjeldavad dokumendid. Seega sobib väljavõtte töölepingust või muu tööülesandeid kirjeldav dokument.

	loend tööülesannetest, mida erinevad projekti meeskonna liikmed teevad?	
15.	Partneri rahaline panus projekti - saame kindlalt määrata klatri osalustasu, aga lisaks sellele hakkab iga partner katma 50% konkreetsetest kuludest. Neid kulusid oskame hinnata esimese aasta kohta ja enam vähem ka partnerite lõikes, aga kindlasti mitte kolme aasta lõikes konkreetse summana. Kas seda saaks ka partnerlusvormis selliselt näidata, et summa X aastas klatri osalustasu ja 50% abikõlblikest kuludest tegevuste puhul, kus antud partner osaleb.	Siinkohal on oluline keskenduda partnerite omafinantseeringu tagamise suutlikkusele. Tuleks jälgida, et projekti tegevuskavas ette nähtud tegevused ja eelarve ning partnerite rahaline panustamine oleksid omavahel tasakaalus.
16.	Mis asi on uus või oluliselt muudetud toode või teenus.	Lisasime süsteemi selgitava info: uus või oluliselt muudetud toode (kaup või teenus), mis on turule toodud. Toote juures on seejuures muudetud põhiomadusi, tehnilist spetsifikatsiooni, lisatud tarkvara või teisi immateriaalseid komponente, kasutusotstarvet või kasutajasõbralikkust.
17.	Selgitust vajaks ka uus mõiste "TA investeeringute maht". Kuidas ettevõtte peab seda kajastama ja mõõtma (% eelarvest, rahaline nr – sel juhul kas tegevused, mis on uuringud, koostöö ülikooliga vms)?	Lisasime süsteemi definitsioon: Teadus- ja arendustegevus - loov süstemaatiline töö, mille eesmärk on teadmiste kasv, kaasa arvatud inimest, kultuuri ja ühiskonda puudutavad teadmised, ning nende teadmiste rakendamine. Teadus- ja arendustegevus jaguneb: alusuuringud - teoreetilised ja eksperimentaalsed uuringud uute teadmiste saamiseks nähtuste ja sündmuste põhialuste kohta, seadmata eesmärgiks nende teadmiste kohe rakendamist; rakendusuuringud- algupärased uuringud uute teadmiste saamiseks esmase eesmärgiga leida neile teadmistele kindel rakendusvaldkond või -eesmärk; katse- ja arendustööd- süstemaatiline töö, mida tehakse alus- ja rakendusuuringutest saadud teadmiste baasil uue või täiustatud omadustega materjali, toote, seadme, protsessi, süsteemi või teenuse väljatöötamiseks. T ja A hulka ei kuulu seda toetavad tegevusalad.
18.	Kas eelnõustamiseks peab olema taotlus ja strateegia esitatud eelnevalt?	Eelnõustamise protsess – sisestate taotluse ja vajalikud lisadokumendid EASi e-teenindusse ning seejärel registreerute eelnõustamisele. Pärast seda lepime EASis kohtumiseks sobiva aja kokku.

19.	Mis tähendab panustamine innovatsiooni ?	Lisame süsteemi selgituse - Innovatsioonialane koostöö on koostöö teiste ettevõtete ja organisatsioonidega, mis on üheks edu saavutamise võtmeteguriks nii firmade tegevuses üldiselt kui innovatsiooni läbiviimisel. Koostöö innovatsiooniprotsesses tähendab lihtsamate või keerukamate ühisoperatsioonide kavandamist ja teostamist. Ta kuulub, eelkõige resultaatide etteplaneeritavuse keerukuse tõttu, firmade koostöö „kõrgema pilootaži“ hulka, olles siinkohal võrreldav näiteks turustamisalase koostööga või isegi keerukam (vt lähemalt Oslo manuaali).
20.	Kas projektijuhtimise võib teenusena osta või peab palkama inimese?	Võib teenusena sisse osta, kuid siis läheb see kulu VTA alla.
21.	Miks projekti kogueelarve on jagatud 5 etappi? Kui jaotuse aluseks on projekti pool- aasta, siis peaks ju olema 6 etappi.	Etappide koguarv sõltub projekti kestvusest, seega võib olla ka vähem kui 5 etappi. Taotlemine ja aruandlus lähevad üle e-keskkonda, kus taotleja saab vastavalt projekti kestvusele määrata etapid.
22.	IV blokk Täiendav info - mis on nutika spetsialiseerumise kasvualadesse kuuluvate toetust saanud ettevõtete arv (unikaalsed ettevõtted). Kuidas neid määratletakse? IV Täiendav info. Minule on ebaselge unikaalse ettevõtte mõiste. Näiteks -meie partner on Eesti Energia, kes ainsana Eestis põletab jäätmeid ning toodab sellest soojust ja elektrit. Kas tegu on siis unikaalse ettevõttega? Kunda Nordic Tsement kasutab oma tootmisprotsessis põlevkivi asemel teiste klastri projekti partnerite poolt toodetud jäätmekütust. Kas jällegi on tegu unikaalse ettevõttega? Teist sellist ettevõtet Eestis ei ole. Väätša Prügila kasutab komposti toomiseks EnviCont tehnoloogiat. Teist sellist	Antud juhul ei tähenda unikaalne ainulaadset. Siinkohal mõtleme seda, et tuleb kokku lugeda kui palju on antud projekti raames sinu konsortsiumis ettevõtteid, mis on nutika spetsialiseerumise kasvualade projektides osalenud.

	ei ole isegi mitte Skandinaavias. Jällegi siis unikaalne ettevõtte.	
23.	Mis kriteeriumitele peavad vastama need kaks eksperti, kes taotlusi hindama hakkavad?	Ekspertide valiku puhul lähtume nende laiaulatuslikest erialastest teadmistest ja kogemustest antud valdkonnas.
24.	Mis on baastase ja mis on sihttase. Mis aastate kohta neid peaks vaatlema. Projekti alustamise eelnev või alustamise aasta, lõpetamise aasta või järgnev?	Baastase on aasta enne taotlemist ja sihttase projekti lõppemise aasta.
25.	Lõpparuanne - Kas indikaatorites peaks lõpus kirjutama klatri-MTÜs loodud töökohtade arvu või ettevõtetes loodute arvu?	Indikaatorid on ettevõtete jaoks ehk siis ettevõtete loodud töökohtade arv.
26.	III Eelave. Tabeli alguses on toodud, et summad tuleb tuua välja ilma käibemaksuta. Samas tabeli lõpus on märkus, kus öeldakse järgmist - Kui abikõlbliku kulu teinud isikul on õigus vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele õigus projekti raames tasutud käibemaksu oma maksustavast käibest maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning temale hüvitatakse käibemaksu muul moel, tuleb summad näidata ilma käibemaksuta. Seega loogiline tundub, et summad tabelis peaksid olema ikka koos käibemaksuga. Siiani on olnu käibemaks ju abikõlblik v.a. märkuses toodud juhtudel.	Selguse huvides on jäetud tärnikesega tekst tabeli lõppu - <i>Kui abikõlbliku kulu teinud isikul on õigus vastavalt käibemaksu reguleerivatele õigusaktidele õigus projekti raames tasutud käibemaksu oma maksustavast käibest maha arvata või käibemaksu tagasi taotleda ning temale hüvitatakse käibemaksu muul moel, tuleb summad näidata ilma käibemaksuta.</i>
27.	Kui varasemalt esitasime iga vahearuanne juurde ka tegevusplaani ja selle aktsepteerimise järel hakkasime tegevusi tegema. Kas nüüd kirjeldame selle	Vahearuanne menetlus hakkab sarnaselt taotlemisega toimuma läbi e-teeninduse. Vahearuanne sisaldab ka järgmise perioodi tegevuskava.

	vahearuanes ära (Planeeritavad tegevused all?) Mul oli töötatud välja täpselt tegevusplokkide lõikes ja arvutas all ka kokku, nii oli hea jälgida iga tegevusploki eelarve täitumist. Online vormid seda vist ei võimalda? Kas ja kuidas me neid esitama hakkame?	
28.	Mis on soovitatav projekti alguseks panna ?	Määruse järgi on tegevused abikõlblikud taotluse registreerimise hetkest. Seega kui otsustatakse tegevustega alustada taotluse registreerimise hetkest, siis toimub see taotleja enda riisikol, kuid tegevused on positiivse otsuse korral abikõlblikud alates taotluse registreerimisest EASis.
29.	Kas taotlust esitades saab seda mitu korda avada ja jätkata või on soovitus, et teeme pigem excelis valmis ja saadame ära? Kas kõik partneritele saadame lingi ja palume vormid täita või kuidas nende täitmine koordineeritud ja ma saaks kontrollida, et kõik on täitnud? Kas online vormidest on võimalik .xls versioon endale ka salvestada? (näiteks Linnavalitsuse toetusi online esitades ei saa endale mugavalt vormi salvestada)	Taotlus saab esitada ühe korra, kuid taotluse sisestamisel võib vahepeal tegevuse pooleli jätta ja hiljem jätkata, sest kõik sisestatud info salvestatakse süsteemi poolt ning kuniks ei ole taotlus ametlikult esitatud (<i>nt nupp „Saada“ või „Esita“ vajutamise läbi</i>) saab seda muuta. Taotlus ei saa salvestada Excel versiooni, taotlus salvestub PDF formaadis. Partnerite poolt täidetavad vormid tuleb salvestada EAS veebist või e-teenindusest endale arvutisse ja saata partneritele täitmiseks ning lisada seejärel e-teenindusse taotluse lisadokumentideks.